

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
 Égész évre 6 frt — kr.
 Fél évre 3 frt — kr.
 Negyedévre 1 frt 50 kr.

Hirdetések díja:

1 centiméterenként 3 kr. Kereskedelmi és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek.

Bélyegdíj 30 krajczár.

Nyílt tér sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztőség

és

kiadóhivatal:

Nagyenyedi
 Könyvnyomda és Papír-
 árugyár részvénytársaság
 Főter 38. szám alatt,

hova egy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adóznak vissza.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Vallás és közoktatás.

Hétfőn részleteiben is letárgyalta és be is fejezte a képviselőház a kultuszbudget tárgyalását. A tárgyalás kimagasló mozzanata Wlassics Gyula programbeszede volt.

Wlassics megmutatta nekünk a nemzeti kultúra palotájának épületét. A sarokkövek le vannak rakva s majdnem az első emeletig haladt a palota építése, melynek alapzatát gróf Csáky Albin, a mostani miniszter előde építtette meg. Látjuk a nagy, a magasztos célt, észrevesszük annak a férfinak szorgalmát a munkában, aki oda lépett a képviselőház elé, hogy a munka folytatásához az eszközöket kérje tőle. Program és beszámoló volt a miniszter beszede, melyben mult, jelen és jövő egy harmonikus egészzé olvadt össze. Szép eredményeivel a mult, céltudatos tevékenységével a jelen és az egységes nemzeti állam dicső gondolatával a jövő.

„Egységes nemzeti állam”: ez az a vörös fonál, mely a miniszter egész politikáján végig húzódik; annak kiépítése képezi eszményét annak a férfinak, kinek kezébe a korona bízalma a vallás és közoktatás felelősségben gazdag tárczáját tette le. Mint a gyakorlat embere, egyenesen a katedrálról hivatva meg, tudja Wlassics, hol van szükség gyors beavatkozásra s ahol bekövetkezik ez az eset, be is avatkozik gyakran valamennyi iskolai czopf rémületére. Ehhez még becsületes törekvés és minden reformmunka alapos megfontolása járul, mely sablonokhoz és a saját akarathoz való pedáns ragaszkodástól menten, csak a legjobbat akarja s viszi keresztül.

A miniszter különösen közoktatás-ügyünknek adta kimerítő képét. A vallási kérdéseket csak érintette, miután e téren a főkérdések jelenleg a tárgyalások stádiumában vannak. A katolikus autonómia és a kongrua elintézés végett az illetékes tényezők előtt vannak, úgy hogy a kormány állásfoglalása egy későbbi időpontnak látszik fentartva. Mindamellett a közoktatási kérdések megbeszélésekor ezt a témát is érintette a miniszter és fejtegetéseiből kihangzik a megnyugtató maxima állam és egyház közt a jó viszony fentartása, az a maxima, melyet a liberáliszmus is követel, mely az egyháznak megadja, ami az egyházné.

A közoktatásügyre vonatkozólag a miniszter beszéde az új eszmék, az új reformok egész tengerét foglalja

magában. A kisdédvótól az egyetemig a tanítás minden ága a miniszter reformtenykedése alatt lenni látszik. Nagyon messze vinne, ha követni akarnók a minisztert sikerei felsorolásában, reformtervei pragmatikus előadásában. Előtte az egész tanítási és tanulási rendszernek egységes reformja lebeg, a tanításnak és tanulásnak a jövő század követelményeire való illesztése. A legkisebb részletben is ez elv által vezetett magát és ebben is látjuk a nagy célt, melyet maga elé tűzött.

Szinte revolúziós hatása lesz a polgári iskoláknak a miniszter által bejelentett reformja. Geniális vonás van abban, hogy ezeket az iskolákat kimentik a hamupipóke-állapotból, melyben a humanista kor óta szunyadnak. Szélesebb minősítési jogot adnának nekik, fel akarják őket ruházni az egyéves önkéntesi joggal, és így a valódi iskolák sorába léptetnek őket, míg eddigelé joformán azt sem tudjuk, mitől is jők a polgári iskolák. Igazi modern szellem lengi át a miniszter fejtegetéseit a felső leányiskolákra vonatkozólag. Felette fontos, amit az egyetemek reformjáról, különösen a kötelező körházi gyakorlatról, továbbá az university extension-ról mondott. Beszéde utolsó részét a képzőművészetnek szentelte Wlassics és új bizonyítékát adta művészetserzetének.

A képviselőházzal és a nemzethez, az egész társadalomhoz és a haza minden fiához intézett azzal a felhívással fejezte be beszédét a miniszter, hogy ki-ki tehetsége szerint mozdítsa elő a magyar kultúra czéljait.

A beszéd, mint már említettük, boldogító kilatást nyit nemzeti kulturánk kiépítésére. És ha egy későbbi nemezek teljes pompájában készen látni fogja az épületet, és ha annak ormáról messze láthatón lobogni fog az egységes nemzeti állam háromszínű lobogója, emlékezzék meg akkor a nemzet hálásán arról a férfiről, aki mint körültekintő építőmester e díszépülethez a köveket összehordta.

Sz. 78—1899. G. E. Alsófehérvármegyei Gazdasági Egyesület. Hirdetmény. Az „Alsófehérvármegyei Gazdasági Egyesület” Nagy-Enyeden, 1899. május hó 4-én díjazással egybekötött tenyészállatkiállítást rendez.

A tenyészállatkiállítás feltételei:

1. Pénzbeli jutalomra csakis kisbirtokosok tarthatnak igényt. (5—100 holdas birtokosok.)

2. Államdíjak, ha megfelelő állatok a kitzött díjra nem lennének, ki nem osztatnak.

3. Azon apaállatokkal, melyek I-ső államdíjjal lettek jutalmazva, — eladás esetén — az állam megkínálandó.

4. Díjakat csak alsófehérvármegyei tenyésztő nyerhet.

5. Idegen vármegyei birtokosok tenyészállati elismerő-oklevéllel tüntethetők ki.

6. A díjak és oklevelek odaitétele felett a bíráló-bizottság határoz. A bíráló-bizottság gr. Teleky Árvéd és Szalánczy Lőrincz vármegyei nagybirtokosok elnöke alatt 16 tagból áll.

7. A bíráló-bizottságnak hivatalból szavazati joggal bíró tagjai: az állami ker. állattenyésztési felügyelő, az állami ker. vármegyei központi és városi állatorvosok, továbbá az egyesületi titkár.

8. A bíráló-bizottság a díjakat nem oszthatja meg.

9. Egy kiállító — egy osztályban — csak egy díjat nyerhet.

10. Egyesületi és magán-díjak relatív jóságú állatoknak kiadotnak.

11. A kiállítás kezdete 1899. május hó 4-én d. e. 10 órakor. Helyszín Nagy-Enyed város vásártere.

12. A díjak 1899. május hó 4-én d. u. 5 órakor a helyszínén, kedvezőtlen idő esetén a vármegyei ház nagytermében fognak kiosztatni.

Kitzúve 35 különböző díj 800 korona értékben!

Szilaj bikák tulajdonosai gondoskodni tartoznak, hogy azok senkit ne veszélyeztessenek!!

Végül minden érdeklődő értesítettik, hogy a tenyészkiállítás berendezésére Kovács Gyula, Nagy-Enyed r. t. város polgármesterének elnöke alatt egy 14 tagból álló rendező bizottság kéretett fel.

Tenyésztők és kiállítók tenyészállataik bejelentése végett Székelyhidy Viktor gazd. egyleti titkárhoz (Nagy-Enyed); a szállítási kedvezményes igazolványokért pedig Liekl Károly m. kir. állattenyésztési felügyelő urhoz (Nagy-Szeben) forduljanak.

Alsófehér vármegye gazdasági egyesületének 1899. év április hó 4-én Nagy-Enyeden tartott „állattenyésztési” értekezletéből. Zeykfalvi Zeyk Dániel s. k. főispán, gazd. egyl. elnök. Székelyhidy Viktor s. k. gazd. egyl. titkár.

TÁRCZA.

Öreg házam . . .

Öreg házam . . . régi házam:
 Te sem vagy már különb nálam.
 Minden kis ajtócsapástól,
 A kocsiknak zugásától
 A falad itt-ott megreped.
 Én is egy kis légvonástól.
 Nedvességtől, locstól, sártól
 Mindjárt beteg leszek.

Régen a föld ingatott meg.
 Majd leégett a fedeled,
 Zápor mosta a faladat
 S mindezeket kiállottad;
 Felépültel megint . . . újra.
 . . . Akkor nekem sem ártott meg
 Nem viszonzott szerelemnek
 S csalódás fájdalma, buja!

Innentuli.

A hirlapok régente.

Irtá: Ürmössy Károly.

Nem vezetem az olvasót vissza az elmúlt századra, hogy mily állapotban voltak akkor a magyar lapok; sőt még a század első három tizedét is átugrom; hanem csak a negyvenes évekről szólok, midőn már a

magyar hirlapirodalom kifejlődött és a tulszigoru hirlap-cenzura engedett brutálításából.

1840-ig a cenzurái szabályok igen szigorúak voltak! . . . Szigoruan meghagyatott a cenzoroknak, hogy különös figyelemmel vizsgálják át a hirlapok, a politikai időszi és naptárak kéziratait, mert az ily munkák gyorsan és széles körben szoktak elterjedni, hatásuk sokkal jobban érezhető, mint a nagyterjedelmű könyveké, melyek leginkább csak a műveltek kezébe szoktak eljutni.

Az is mutatja a hirlapokkal szemben követendő éberebb felügyelet szükségét, hogy kiadásuk joga a fejedelmeknek volt fentartva, míg egyes könyvek megjelenésére a könyvvizsgáló hivatal is megadhatta az engedélyt. A hirlapszerkesztőknek és kiadóknak előre fel kell terjeszteniök programjukat, s ha eltérnek tőle: a cenzornak nemesak joga, hanem kötelessége is a kiadást megtiltani. Meghagyatott a cenzoroknak az is, hogy a lapokhoz csatolni szokott mellékleteket figyelmesen ellenőrizték s az ilyenek szétküldését lehetőleg akadályozták meg még akkor is, ha megjelenésük ellen nem volt is kifogás. A vizsgálat szigorúsága kiterjedt a tudományos és szépirodalmi lapokra is. A cenzornak mindig tekintetbe kellett vennie az illető hirlap olvasó közönségét is, nehogy műveltségi fokának meg nem felelő cikkek közzétessenek a lapban, vagy oly kétértelmű erkölcsi, tudományos vagy politikai elvek magyarázatai kerüljenek bele, melyekből a nem eléggé művelt közönség ferde következtetésekhez juthatna. A fokozottabb elővigyázat megkivántatott minden nagyobb időszi vállalattal szemben, kivált ha bennök egymás-

hoz közel eső kérdések és tételek más-más író által lőnek fejtegetve, de az időhez nem kötött kisebb időszi sajtótermékek csak a közönséges vizsgálati szabályoknak voltak alávetve.

Ily szigorú sajtórendszabályok mellett könnyen érthető, hogy a lapok beltartalma nagyon unalmas volt! . . . 1841-ben azonban a cenzura engedett szigorúságából, és a sajtó is ennek folytán élénkebb lett. Hogy azonban csak Erdély határai közt maradjunk, a negyvenes évbéli hirlapokat korántsem lehet a mostaniakhoz hasonlítani. Nem volt meg az az élénksége, ami most, vezércikkeik pedig a politikai lapoknak tanulmányosak, de szárazak voltak. Az urbér s más ily kérdések tárgyalattak, napi események fejtegetésével azonban nem bajlódtak. Kemény Zsigmondnak voltak oly dolgozatai is, hogy 18—21 cikk sorozatból állott. Most ismeretem Kemény Zsigmond publicistai munkálkodását az Akadémia által kiadandó „Irodalmi történeti közlemények”-ben, és volt alkalom dolgozatait átolvasnom, — valóságos tanulmányok voltak, — a „házi adóról” írott dolgozata például 101 hasábra ment, hosszas cikksorozatokon át.

A közlemények sürgősségére semmi gond nem volt fordítva, napok és hetek múlva közzöltek a híreket. Legtöbb gond a megyei tudósításokra volt fektetve, de ezek is szárazan voltak feltárlva s legtöbbször a tudósító mondá el véleményeit a lehető legunalmasabb alakban. Országgyűlési tudósítások elég terjedelemben adóttak ugyan, de a felszólalók nevei nem voltak kitéve, hanem: „X megye egyik követe” stb. czimmel jeleztetett a felszólaló neve. A mai lapok főrovata: a

A „Nagyenyedi Sport-Egyesület.”*

(Vége.)

A múlt számunkban jeleztük, hogy egyesületünk mily körülmények között és mely egyetek egygye olvadásából keletkezett. A nagyjában már szintén ismertett alapszabályok épen most vannak felterjesztve a belügyminiszteriumhoz megerősítés végett. Hihetőleg rövid idő alatt vissza is fognak érkezni s akkor már mint teljesen szervezett egyesület folytathatja megkezdett munkálkodását.

Az alapszabályok megállapítása mellett az évi tagsági díj kérdése képezte a jan. 12-iki közgyűlés legfontosabb tárgyát.

Hosszu és igen élénk vita fejlődött ki e kérdés megbeszélésénél. Az általános ohajtás természetesen az volt, hogy a közgyűlés olyan — lehetőleg egységes — tagsági díjat állapítson meg, amelynek megfizetése után az illető tag a sportnak bármelyik — vagy ha úgy tetszik, összes — ágát gyakorolhassa. Ezt azonban lehetetlen volt ez alkalommal megvalósítani azon másik, szintén általános ohajtás nélkül, hogy a mostani tehernél többet semmi esetre sem kell kivetni a tagokra, mert a tehernek bármely csekély mértékben való növelése nagy valószínűséggel az egyesület tagjainak apadását vonhatná maga után. Így fogadta el aztán a közgyűlés mintegy próbaképpen a f. évre a választmány következő javaslatát.

Aki a sport-ágak közül csak a tornát, korecsolyát vagy lövészetet ohajtja gyakorolni, annak évi tagsági díja egy-egy sportnem után 2-2 frt. Aki pedig ezek közül kettőben ohajt részt venni, annak tagsági díja 3 frt 50 kr, aki csak a lawn-tennisben, tagsági díja 1 frt. Aki pedig mindenik sportot akarja gyakorolni, annak évi tagsági díja 4 frtban állapított meg.

A családok tagsági díjának megállapítását közgyűlés választmányra bízta. Választmányunk f. év márc. 9-én foglalkozott e kérdéssel s a következő megállapodásra jutott. Ha a családfő tagja a Sport-Egyesületnek, de maga a sport egyik ágát sem ohajtja gyakorolni, jogait azon sport-ágra vonatkozólag, amelyre föliratkozott, családja bármely tagjára átruházhatja; a család többi tagjai pedig, hogy ha szintén részt akarnak venni, az egyes sport-ágak után fizetendő díjnak felét fizetik.

Egyesületünk már az ősz folyamán 80-100 frt értékű vivő felszerelést szerzett be s azóta hetenként kétszer — hétfőn és csütörtökön d. u. 6 órakor — odadó nemes lelkesedéssel gyakorolják a tagok a vivás nemes sportját. Ugyanakkor a tagok egy része a Bethlen-kollégium tornaacsarnokának pompás tornaeszközei fejlesztési testi erőt s szerez magának mindennél kellemesebb és egészségesebb szórakozást.

Amint az idő kedvez, azonnal hozzá lehet fogni a lawn-tennis kellemes labdajátékhoz is. A pálya már teljesen rendben van, sőt amennyiben a múlt év folyamán bizonyossá lett, hogy egy pálya nem elégséges, a város áldozatkészsége folytán alig egy pár nap múlva még egy új pályához is fogunk jutni.

* E cikket ajánljuk városunk sportkedvelő közönségének figyelmébe. Szerk

különfélek nem léteztek ily alakban, hanem szemle adatott, amelyben elbeszélés formában adattak a társadalmi élet mozgalmi elő.

Mindamellett, az akkori viszonyokhoz mérve, a lapok elég jól ellátták a közönséget. Két nagy politikai lapja volt Erdélynek: az „Erdélyi Híradó” és „Mult és Jelen”. . . . Az első a szabadelvűeknek volt organuma, az utolsó a konzervatívoknak. Az elsőnek főczikkezői voltak: Kemény Zsigmond és Kovács Lajos, akik megteremték Erdélyben a publicistai hírlapirodalmat. Szabadelvű gondolkodásukért azonban 1846-ban állásuktól elmozdították felsőbb rendeleltre, s kevésbé kitanult hírlapírók léptek a nyomukba. A „Mult és Jelen”-nek távolról sem volt oly két publicistája, mint Kemény és Kovács. A főczikkező maga a szerkesztő Szilágyi Ferencz volt.

Ily viszonyok közt köszöntött be a dicső 1848-iki korszak, mely hírlapirodalmunkat is átváltoztatta teljesen! . . . Addig a hírlapok oktatni igyekeztek, nem fektetve súlyt az érdekességre. Mindez 1848-ban megváltozott, a lapok a napi események közlésére fektették a fősúlyt, maguk is elmondva véleményüket futó napi czikkekből.

Szó sincs róla, az újabb hírlapirodalom sokkal jobban megfelel hívatásának mint a régi, mely ma már nagyon száraznak tűnik fel, aki a porlepte lapokat forgatja. De egy előnye volt szerintem a mai felett. És ez a komolyságból áll! . . . A mai hírlapirodalom az érdekességre fekteti a fősúlyt, a budapesti lapok szerkesztői versenyeznek e téren egymással. A nagy hajszában, hogy több előfizetőre tegyenek szert, elrout-

Különösen nagy és hálás köszönettel tartozik egyesületünk a Bethlen-kollégium Előjáróságának és a város vezetőségének. Mindkét testület nemcsak erkölcsileg támogatta és támogatja kezdő egyesületünket, hanem anyagilag is minden lehető megtesz a Sport-Egyesület felvirágzásáért.

Hisszük, hogy a nagy közönség is rövid idő alatt át fogja látni, hogy ezt az egyesületet mi sok és nagy fáradsággal nem 35-40 ember szórakoztatásáért alakítottuk, hanem Nagy-Enyed város egész intelligens közönségéért. S minthogy meg vagyunk győződve arról, hogy egyesületünk városunk közegészségügyének tesz jelentékeny szolgálatot, kérjük és reméljük is a társadalom szíves erkölcsi és anyagi támogatását.

Titkár.

Színház.

Szombaton Shakespeare „Velencei kalmár”-jában mutatta meg Rakodczay először a nagyenyedi közönségnek, hogy milyen hatalmas művészi erő lakozik benne és hogy a róla szárnyaló hírek egyáltalán nem voltak túlzottak, sőt nyugodt lélekkel elmondhatjuk, hogy körünkbeni megjelenését megelőző jó hírneve előidézte várakozásunkat még felülmuta minden ízében művészi játékával Shylock szerepében. A szerep, ha ábrázolója jól akarja megjátszani, végtelenül nehéz és ahhoz, hogy valaki oly mesterileg megjátsza, mint Rakodczay, a nagy tehetség mellett gondos, szorgalmas tanulmány is kell. Még nagyobb dicséret Rakodczayra, hogy a szerepet általunk is látott más művészeknél eltérő felfogással játszotta, tehát önálló tanulmányt mutatott be és nem másolatot, ami nehezítette feladatát, emelte egyéni sikerét. Ő az utolsó felvonásban, mikor elesik áhitott zsákmányától, nem az átkozódó és végképp lelesújtott vesztes, hanem a boszut lihegő, ki-játszott, fagyűlölettel telített embert mutatta be, mintha mondotta volna: várjatok, majd megfizetek ezért! A szép számu közönség figyelmét mindvégig annyira lekötötte művészi játéka, hogy szerepéhez mért egyes szünetei között is halálos csend uralkodott a nézőtérben. Játékának hatását emelte az is, hogy sugó nélkül játszott, mi tekintve, hogy a társulat sugója nem annyira sug, mint a bál, nagy előny volt a közönségre nézve. Mert egyáltalán nem mellékes, megemlítjük azt is, hogy maszkja is kitűnő volt. Ezen bemutatás után érdeklélnek többi hason alakításai elé s ajánljuk azt — saját érdekeben — a nagy közönség figyelmébe is. A többi szereplő, mintha magával ragadta volna a vezér, egész elfogadható módon illeszkedett bele kisebb szerepében a keretbe és szép egészet nyújtott. Különösen szépen játszott Székely Renée a törvénytörési jelenetben. A korhű és szép jelmezek igen csinos, tetszetős díszletek emelték a szép előadás sikerét.

Vasárnap egy jóízű bohózat „Egy magyar huszárkaplár Bécsben” került színpadra ismét telt ház előtt. Nagyon sok jó alak van benne és azok mindenké jó személyesítőt talált. Fess, dölczeg huszár volt és igen jól játszott a sokoldalú Morvay, — kaczkias szakácsné Székely Renée, ki egy pár szép dalt is énekelt igen szépen és tetszetősen, meglátszott rajta, hogy nem

ják a közönség izlését a sok hirt hajhászó közleményekkel. Napi sajtónk kezdi levetkőzni a komolyságot s vakon rohan a léha francia sajtó után.

Az ellenzéki sajtó abban versenyez egymással, hogy melyik szitkozódik durvábban a kormány ellen, — az ily hangot elsajátítják olvasói, s a régi lovagias társadalmi élet kivész felben van.

Ideje a magyar sajtónak a komolyabb irányra is fektetni súlyt. Ily színezettel is lehet élénk lapot szerkeszteni de legalább nem rontanak el a közönség izlését. Midőn Nopcsa intendáns ellen megindult a hajsz, oly frivol módra írtak hasábot a fővárosi lapok a — táncosnékkel dolgokról, hogy Perczel belügyminiszter kénytelen volt a parlamentben ily szavakra fakadni: „Tiszteletes nők pirulva vehették a lapokat kezükbe! . . . És ezen „hírlapi érdekesség” — nap nap után így foly. Mi lesz idővel így a magyar társadalomból! . . .

Azt hiszem, nem nehéz rá felelni. De amíg egy léha nemzedéket Franciaország kibírhat, a kis magyar nemzetnek az halála lesz. A sajtó ma már oly nélkülözhetlen a családok körében, mint a napi étkezés. Mily rombolást fog a nemzeten az oly sajtó véghezvinni, amelynek fő iránya a szenzáció! Nem árt tehát hagyni valamit fel a mindenároni érdekességből, és törekedjenek lapjaink magasabb nivóra emelkedni. Így fognak valódiilag megfelelni nemzeti missziójuknak.

(Sz. N.)

ujoncz e téren sem, hisz először énekesnőnek készült, mint tudjuk. Pompás volt Gulyás és pedig úgy játekban, mint maszkban egy öreg nyárspolgár szerepében. Novák Irén, ez a szép megjelenésű, mindig kedves kis színésznő, mint enaivaló szerelmes bakfis, — Bárdy, mint pipogya, de magát rengeteg okosnak tartó kamasz, — Verböczy, mint szerelmes aggszűz, Kelemen, mint hamisítatlan tótkaplár, — Simon, mint önértetes szerelmes ifju, — Madarász, mint szopni hazajáró siralmas ujoncz mutattak be igen jó és nagy részben kacagató alakításokat. Végül maradt, de játékleben épen nem utolsó Palugyay Vilma, ki igen jól játszotta a férfigyűlölő, de később annál szerelmebb leányt, — igen szép szavaló — s mint dudolá-saiból kivettük — énekhangja van.

Kedden „Szerafina”, Sardou színműve vonzott nagy közönséget. A tuisikamlós darabnak nem sok műbecse van, azonban egy pár jó és jól megjátszott szerep nagyon kedvező fogadtatásra talált. Így igen jó szerepeket kitűnően játszottak meg Novák Irén, ki napról napra jobban meghódítja a közönséget, — Rakodczay, Gulyás, Morvay, Bárdy, Palugyay, Simon, Madarász, ki különben kis szerepét jobban is tudhatta volna. Székely Renée nek egy pár hatásosabb jelenete sikerült, de általában monoton volt és némileg a szereptudással is hadi lábbon állott s ismételjük, mozdulatait, kéztartását igyekezzék jobban figyelmeztetni.

És most egy kis figyelmeztetés az igazgató részére. A bérlők, rendes színházlátogatók terhére esik, ha egyesek gédelgetésére a nézőtér és színpad közötti üres tért tulzsfolja pótlólag berakott széksorokkal, úgy hogy p. o. az első sor bérlői a 4-ik, 5-ik sorba kerülnek, amely eljárás ellen a keddi előadáson nem egy méltó panaszt hallottunk épen a bérlőktől. Hogy a zsufolásra semmi szükség nem volt, bizonyítja, hogy a 3-ik, 4-ik sor körszék üresen tátongott. Ez eljárás különben tűz- és közbiztonsági szempontból sem engedhető meg!

Vegyes hírek.

— **Kinevezés.** Alsófehér vármegye alispánja a vármegye szolgaszemélyzetének létszámába Jancsó Albert nagyenyedi lakost szolgává nevezte ki és szolgálatára a központi hivatalokhoz osztotta be.

— **Április 11.** Az 1848-iki törvények megalkotása emlékének megünnepléséről szóló 1898 évi V. t. czikkel április hó 11-ik napja nemzeti ünneppé nyilvánítván, városunk közönsége fényesen ünnepelte meg az évfordulót. A város zászlódszt öltött, a róm. kath. templomban fényes isteni tisztelet tartatott, melyen Zeyk Dániel főispán vezetésével az összes hatóságok és testületek, Nagy-Enyed város képviselőtestülete és számos polgára, Hartvig Kamilló honvéd őrnagy vezetésével pedig a honvédtisztikar és csendőrség szárnyparancsnoksága vett részt. Isteni tisztelet alatt a város üzletei zárva voltak és egyáltalán egész napot át ünnepi hangulat uralgott a különben élénk és mozgalmas keddi napon.

— **Érettségi vizsgálat.** A nagyenyedi Bethlen-főtanodában a folyó tanévben az érettségi vizsgálatok f. év. június hó 26. és 27-én fognak megtartani Zeyk Dániel főispán és kollégiumi főgondnok elnöklése mellett.

— **A budapesti szociálista kongresszusról** írva, több fővárosi lap azon hirt közölte, hogy a kongresszust a gyulafehérvári szociálisták is sűrűnyileg üdvözölték. Utána járjunk a dolagnak, de mint jelethetjük, az egész csak hírlapi kacska, Gyulafehérvárt szociálisták nincsenek, és a hírlapi közleményt bizonyára maguk a fővárosi szociálisták csempésztek be a napi lapokba, hogy olybá tüntessék fel a dolgot, mintha nekik a vidéken és speczialiter az erdélyi részekben is volna hűveik. Ez egyszer ezen manőverük azonban rosszul ütött ki.

— **Értesítés.** A „Nagyenyedi Sport Egyesület” tagjait értesíti az egyesület választmánya, hogy — az általános ohajtásnak engedve — torna- és vivőgyakorlatokat hetenként nem kétszer tart, hanem háromszor, még pedig hétfőn, csütörtökön és szombaton d. u. 6-7 óráig.

— **A nagyenyedi áll. polg. leányiskola** apr. 11-én iskolai ünnepélyt rendezett, melyen részt vettek: Dr. Szabó Mihály kir. tanfelügyelő, Gáspár János gondn. elnök, Jancsó Sándor, Kovács Gyula, Lázár István, Nagy Gyula és Nagy Lajos gondnoksági tagok, néhány szülő és tanügybarát. A rövid, de ügyesen előadott műsor a következő volt: A Himnusz éneke után Rudnyánszky „A honleány” című költeményét szavalta Barabás S. III. p. oszt. tanuló. A „Nemzeti zászló” című dalt énekelte Kiss A. és Koncz L. zongorán kísérte Dezső G. munk. tanuló. Járossy Bora ta-

nitónó al
jegyző el
lévén az e
költémén
követte a
L-tól szá
karénekk

— Sz
gyilkossá
Mindkét
Most ism
gyilkos f
beli ipar
kor elme
magát. T

— Na
Enyed va
tek meg
indokolt
állapotba
hívóket
tátongó
fényes e
egy pár
befoldott
regisztra

— Új
évi 20,00
A törvény
leti meg
Sándor
bárót. E
a míg S
is, minth
ügyminis
javadalm

— Al
háznak
tárgyalás
állandó

a képvis
lamlás tá
sics Gyú
zésének
szerint a
óta jóiu
ház sére
a végleg
önálló ri
állítására
évi költ
az örméi
valahára
szentes
lyeben v
oldott ké

— Fű
báju, me
szetről e
főként az
beszél az
e legész
Még pe
munka,
anyagot,
meg a te
volt szük
udvart v
a hegy
templom
90 láb m
mytholog
mények
keves isu
zák, pedi
hol másu
latot tes
mány m
sajátos k
nem árt
dezni. A
ténét” l
fog állar
ára diszk
len min
Testvére
hazai kö

— A
több kön
könyvek
vészeti, t
dek Ele
Ferencz,

nítónó alkalmi felolvasását Kassalik E. tantestületi jegyző olvasta fel, szerző rekedtsége miatt akadályozva leven az előadásban. Ábrányi E. „Petőfi és Jókai“ című költeményét szavalta Elek E. IV. oszt. t. Ezt követte a „Szózat“, majd a „Vádaskodók“-at Palágyi L. től szavalta Neumann S. a m. t. tanuló. Egy korenekkel végződött a szép ünnepély.

— **Szomorú krónika.** A múlt hónapban két öngyilkossági esetet voltunk kénytelenek regisztrálni. Mindkét öngyilkos élete tavaszán emésztette el magát. Most ismét egy fiatal ember fordította maga ellen a gyilkos fegyvert. Varró Károly, Varró József helyben iparos 18 éves fia, mult szombatn reggel 9 órakor elment az u. n. „Hidegkut“-hoz s ott szíven lötte magát. Tettenek oka: reménytelen szerelem.

— **Nagy esemény** hozta tegnap izgalomba Nagybányed város lakosságát. Ugyanis mesteremberek jelentek meg a rozoga vármegye-hídnál s mindenki azon indokolt hitet kellették, hogy az immáron tarthatatlan állapotban levő hidat leszedik és újra építik. Ámde a hívetek pokoli csalódás érte! A bizottság egy a hidon tárogató luk befelözése okából jelent meg s délre feyes eredményt is mutatott fel, amennyiben a lukat egy pár centiméter vastagságu deszkadarabbal tényleg befelödték! A város közönsége labának érdekében regisztráljuk ez eseményt.

— **Új állami nyugdíjasok.** A kormányváltás év 20,000 forinttal növelte az állam nyugdíjterhét. A törvény szerint ugyanis nyolcezer forint penzió illeti meg Bánffy Dezső bárót, ugyanannyi Erdély Sándort, négyezer forint pedig Daniel Ernő bárót. Ez a teher nyolcezer forintra száll le addig, amíg Széll miniszterelnök vezet a belügyi tárczát is, minthogy ezen idő alatt nem vétetik igénybe a belügyminisztert egyébként megillető tizenkétezer forint javadalmazás.

— **Állami dotáció a hazai örmény egyháznak.** A kultuszárca küszöbön álló költségvetési tárgyalása ismét időszerűvé teszi az örmény egyház allandó állami dotációjának az ügyét. Ez a kérdés a képviselőház tavalyi budgetvitája folyamán felszólamlás tárgyát képezte, melynek következtében Wlassics Gyula dr. az örmény kath. egyház eddigi mellőzésének a megszüntetésére kéretett fel. Éresülésünk szerint a vallás- és közoktatási kormány már évek óta jóindulattal tanulmányozza a hazai örmény egyház sérelmeinek az orvoslását, miért is esetleg még a végleges rendezés előtt kedvező kilátás van egy önálló ritust megillető átmeneti vikariatus felállítására és megfelelő államsegélynek a folyó évi költségvetés keretébe való beillesztésére. Ezzel az örmény szertartás önmagának visszaadva végrehajlására gyakorlatilag is egyenjogúsítást nyer és pap-szentelési hatáskörrel felruházandó főpástorja személyében vallásos gőcpontja keletkezik a hívek most ödött kéveként széthulló hazafias arménizmusának.

— **Füzet az indiai művészetről.** A csodálatos mű, mesevilágba való, dugszag, buja indiai művészetéről egy kis füzet jelent meg legközelebb. A füzet ékint az indiai építőművészettel foglalkozik, s sokat beszél az ellorai híres sziklatemplomról. A déli stílus legelső remeke a VIII. században keletkezett. Még pedig sajátos módon. Nem a fala emberi munka, hanem az ürege. Nem odahordták az építőanyagot, hanem elhordták a hegyet, csak ott hagyta a természet alkotását, ahol az embernek falra volt szüksége; 50 láb széles, 270 láb mély templom-szárt vajták a hegybe. Az udvaron belül megmaradt a hegy tömege, s ezt átalakították templomná. A templom négyszögletes „vimána“, legfelső koronázata 10 láb magas van a föld felett. A falakat az indiai geológiából vett képek díszítik s a nagy hősköltésnyek alakjai. Sajnos, India gazdag mysticizmusának egyes ismerője van, művészetét kevesen tanulmányozták, pedig a díszítő-formák ily páratlan gazdagsága sem másutt nem található. Ezért is igen nagy szolgálást tesz e füzet, mely gyönyörű képekben s a tudomány mai színvonalán álló szövegben magyarázza e hatalmas kultúra szülötteit, e buja föld termékét, melyet nem ártana a művészet számára még egyszer felfedezni. A füzet természetesen a „Nagy Képes Világtörténet“ legújabb füzeté. Az egész munka 12 kötetből áll. Szerkesztője Marczali Henrik. Egy kötet a díszkötésben 8 frt, füzeteként is kapható. Megjelen minden héten egy füzet, a 30 kr. Kapható Révai Festszékes könyvesházaiban (Üllői-ut 18) s bármely hazai könyvkereskedésben.

— **A „Magyar Kritika“** legújabb száma husznál több könyvről közöl alapos, objektív kritikát. Van e könyvek közt szépirodalmi, jogi, orvostudományi, nyelvészeti, történelmi stb. munka. Irtak e számba Benedek Elek, Balassa József, Simonyi Zsigmond, Raffay Ferencz, Gaál Mózes, Hevesi Sándor, K. Nagy Sándor,

Kardos Albert, Harmat Géza, Juba Adolf dr. stb. A Magyar Kritika havonként kétszer jelenik meg 16—20 oldalon. Minden számban pontos bibliográfia, folyóirat-szemle. Előfizetési ára egész évre 5 frt. Kiadóhivatal: Budapest Kertész-utca 45.

— **A „Zenélő Magyarországnak“** zongora- és hegedű-zenemű folyóirat április 1-sei VII-ik füzeté rendkívül értékes zenemű tartalommal jelent meg. A minden újabb füzetet magát felülmúlni törekvő, ma már zenekedvelőink által alig nélkülözhető hangjegyfolyóirat annyi szép és értékes újdonságot ad a csekély előfizetésért, hogy valóban szenzációt képez annak minden füzeté. A mostani füzet hozza: I. Szentirmai Elemér-től „Volt e szíved, volt e lelked?“ igen szép magyar dalt. II. Blon Ferencz „A tavasz bevonulása“ pompás indulót. III. Hartl Henrik „Polonaise“-ját hegedűre zongora-kísérettel. IV. „Fonj, fonj“ című bájos szép esthlandi svéd dalt. Minden füzeté hasonló gazdag tartalommal jelenik meg e közkedvelt zenemű-folyóiratnak. Egy-egy füzet mindenkor 10 oldalon a legszebb s legsikerültebb divatos zeneújdonságokat hozza, negyedében 6 füzet 60 oldai zeneművet ad 1 frt előfizetésért. Előfizetheti a most meginduló új évfolyamra csakis a „Zenélő Magyarországnak“ (Klöckner Ede) zeneműkiadóhivatalában Budapesten, VI. Csengeri-utca 62a, honnan megismerésre mutatónyomzatot ingyen és bérmentve küldenek.

Közgazdaság.

Minő helyet adjunk a hereféléknek a vetés-forgóban?

Mióta az allandó rét- és legelőterületek évről-évre feltörés alá kerülnek, a mesterséges takarmányeművek közül különösen a herefélék képezik a legkeresettebb takarmányt, és teljes joggal, mert, miként a tapasztalat igazolja, e növények legjobban beilleszthetők a mi klimatikus és talajviszonyaink közé. A herefélék termelésénél legfeljebb azon jelenség tapasztaltott, hogy ha egy és ugyanazon helyre rövid időközökben került, úgy termése megapadt, sőt némely esetben teljesen a minimumra redukáltott. A herefélék e sajátosság jelensége, az u. n. löher-untság, nem kis gondot okozott a gazdáknak az iránt, hogy a vetésforgóban miként helyezték el s gondot okozott annál is inkább, mert egyes gazdaságokban 10—12 év eltelté után sem lehetett herét sikerrel termelni.

Ujabb időben megindult tehát ez irányban is a kísérletezés s ma már oly stádiumban van, hogy arra nézve határozott eredményt birunk a következőkben: Főfeltétel, hogy oly növény után vettessék, mely a földet porhanyó, gyommentes állapotban hagyja vissza, ilyen a trágyázott kapás; szükséges továbbá, hogy a föld foszforsavban és káliumban ne szenvedjen hiányt; s épen ezért a trágyázás véghezvitelénél nem alkalmazhatunk kizárólag az istállótrágyákhoz, hanem szükségeljünk a műtrágyákra is.

Egy hazai gazdaságban, hol eddigelé oly beosztású vetésforgót követtek, melyben a here minden 6-ik évben került ugyanazon földre, ma a műtrágyák alkalmazásával minden negyedik esztendő sikerült a here részére biztosítani, anélkül, hogy a termés-mennyiségben apadáts észleltek volna, vagyis anélkül, hogy az ugynevezett hereuntságnak nyoma lenne. A vetésforgóban első helyet a takarmány-répa foglalja el trágyázott földben, követi azt az árpa, mely a löhere védő-növénye gyanánt szerepel és pedig tavasszal az árpavetés előtt holdanként 150 kg. szuperfoszfát szórnak el; a harmadik esztendőben marad a here, mely után a negyedik évben őszi buza kerül. Daczára annak, hogy e négyes forgót az illető gazdaság már 12 éve folytatja, s így a löhere minden negyedik esztendőben ugyanazon helyet kapja, nagyon meg vannak elégedve a termés-eredményével.

Egy másik gazdaságban ugyanezen forgó mellett a thomas-salaktot láttam alkalmazni s jó hatása ennek is érvényre jutott. Ha a talaj káliumban is hiányt szenvedne, úgy tanácsos ősszel 180—200 kg. káinit elszórása.

Vetőmagvak.

(Mauthner Ödön tudósítása.)

A hó elején lecsendesült az üzlet, de nem voltunk tisztában azzal, az ünnepek következménye-e ez, vagy pedig a forgalomnak egyáltalán vége szakadt-e már. A hét derekán már tudtuk, hogy csak ünnepi szünet volt, mert minden megfelelően kereslete rohamosan ujjal megindult s heremagvak, répamag és fűmagvakból nagy mennyiségek keltek el. Ezen nagy keresletnek azonban csak ott bírtak és bírnak teljes mértékben eleget tenni, hol idején gondoskodtak a szükséglet fedezéséről, természetesen megbízható árut érte,

mert látszólagosan olcsó magvakat még most is folyton ajánlanak, de megbízhatóság hiányában nem keltethetnek figyelmet a fogyasztók részéről.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Nyersselyem-básztaruha

8 frt 65 krtól 42 frt 75 krig teljes öltönyhöz való kelme. — Tussors és Shantungs-Pongees, valamint fekete, fehér és színes **Henneberg-selyem** 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint, — a legdivatosabb szövés, szín- és mintázatban. **Privát fogyasztóknak** postabér- és vámmentesen, valamint házhoz szállítva, — **mintákat pedig posta fordultával** küldenek: **HENNEBERG G. selyemgyárai** (es. es. k. udvari szállító) **Zürichben.** Magyar levelezés. Svájczba kétszeres levélbéllyeg ragasztandó. (3)

245—1898.

végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kolozsvári kir. törvényszék 1897. évi 6101. számú végzése következtében dr. Gergely Albert ügyvéd által képviselt Scholymosi és Koseh javára Bellovári György ellen 175 forint s járulékaik erejéig 1897. évi július hó 24-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1435 frtra becsült 4 ökor, 1 ló, 2 tehén, 3 borjú, ekék, boronák, takarmány és 100 kalangya buzából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a marosújvári kir. járásbíróóság 1899. évi V. 93 I. számú végzése folytán 113 frt 72 kr hátralék tökéletesítés, ennek esedékes napjától járó 6% kamatai, váltódíj és eddig összesen 33 frt 73 kban bíróság már megállapított költségek erejéig Csekkelakán végrehajtást szenvedő lakásán leendő eszközzésére 1899. évi **április hó 20.** napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elővezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Maros-Ujvárt, 1899. évi április 2. napján.

Dergán János,
kir. bírósági végrehajtó.

1771 1—1

140—1899.

végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a m.-vásárhelyi kir. törvényszék 1897. évi 5885. számú végzése következtében Schönstein Gyula ügyvéd által képviselt Br. Bors s társa javára öz. Bellovári István s társai ellen 1200 frt s jár. erejéig 1897. évi július hó 10-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1435 frtra becsült szarvasmarhák, 1 ló, takarmány, ekék, boronák és 100 kalangya buzából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a marosújvári kir. bíróság 1899. évi V. 3 I. számú végzése folytán 1200 frt tökéletesítés, ennek 1897. évi jan. hó 3. napjától járó 6% kamatai, váltódíj és eddig összesen 118 forint 05 kban bíróság már megállapított költségek erejéig Csekkelakán végrehajtást szenvedő lakásán leendő eszközzésére 1899. évi **április hó 20-ik** napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elővezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Maros-Ujvárt, 1899. évi április hó 1. napján.

Dergán János,
kir. bírósági végrehajtó.

1775 1—1

119—1899

végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti kir. törvényszék 1898. évi 91.543. számú végzése következtében dr. Halász Frigyes ügyvéd által képviselt Müller és Weisz öz. javára m.-forrói Harmath János és t. ellen 130 frt 76 kr s jár. erejéig 1899. február hó 18-án fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 440 frtra becsült egy ócska esőplőgépj, szarvasmarhák, juhok, széna, 1 szóró rosta, 1 lécesz kas, 1 malacz és egy ruganyos kocsió álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a marosújvári kir. járásbíróóság 1898. évi V. 271,2 számú végzése folytán 130 frt 76 kr tökéletesítés, ennek esedékes napjától járó 6% kamatai, váltódíj és eddig összesen 39 frt 04 kban bíróság már megállapított költségek erejéig M.-Forró végrehajtást szenvedők lakásán leendő eszközzésére 1899. évi **április hó 22.** napjának délutáni 2 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elővezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Maros-Ujvárt, 1899. évi április hó 1. napján.

Dergán János,
kir. bírósági végrehajtó.

1776 1—1

